

Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра технологічної, професійної освіти та цивільної безпеки

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК13 ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

Спеціальність: 17 Терапія та реабілітація

Спеціалізація: 17.01 Фізична терапія

Освітня програма: Фізична терапія

Інститут, факультет: психолого-природничий

2025 – 2026 навчальний рік

Робоча програма дисципліни «Основи охорони праці та безпеки життєдіяльності» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю І7 Терапія та реабілітація, освітньо-професійною програмою «Фізична терапія».

Мова навчання: українська

Розробник: Юлія ГЛІНЧУК, професор кафедри технологічної, професійної освіти та цивільної безпеки, доктор педагогічних наук, професор

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри технологічної, професійної освіти та цивільної безпеки Рівненського державного гуманітарного університету

Протокол від «26» травня 2025 року № 7

Завідувач кафедри технологічної, професійної освіти та цивільної безпеки

Світлана ЛІСОВА

Робочу програму схвалено навчально-методичною комісією психолого-природничого факультету

Протокол від «26» червня 2025 року № 5

Голова навчально-методичної комісії психолого-природничого факультету

Ірина ТРОХИМЧУК

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення	Обов'язкова	
Модулів – 2	Спеціальність: 17 Терапія та реабілітація	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	-
Індивідуальне науково-дослідне завдання – тематичний проєкт		Семестр	
Загальна кількість годин: 90		2-й	-
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи – 8	Освітній рівень: бакалаврський	16 год.	-
		Практичні, семінарські	
		14 год.	-
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		60 год.	
		Індивідуальні завдання: 10 год.	
		Вид контролю: залік	
Передумови для вивчення дисципліни: основи соціальної політики України			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Актуальність вивчення дисципліни «Основи охорони праці та безпеки життєдіяльності» зумовлена значною кількістю та постійною видозмінністю небезпек, що загрожують як у професійному, так і в природному, техногенному та соціальному середовищах.

Вивчення цієї дисципліни пов'язане з вивченням інших дисциплін, що забезпечує цілісність фахової підготовки.

Мета вивчення дисципліни полягає в набутті здобувачами вищої освіти компетентностей щодо провадження безпечної особистої й професійної діяльності через урахування ризику виникнення небезпек різного характеру, дотримання норм охорони праці та безпеки життєдіяльності, ефективного управління охороною праці на робочих місцях, формування відповідальності за особисту й колективну безпеку.

Завдання вивчення дисципліни передбачає опанування знаннями, вміннями та навичками щодо забезпечення власної і колективної безпеки та захисту населення в різних середовищах та ситуаціях, загалом, та під час здійснення професійної трудової діяльності, зокрема.

Вивчення дисципліни забезпечує формування наступних компетентностей.

Загальні компетентності

ЗК03	Здатність до розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності
ЗК09	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні

Спеціальні компетентності

СК03	Здатність провадити безпечну для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця професійну діяльність з фізичної терапії осіб різних професійних, соціальних, нозологічних та вікових груп
СК07	Здатність провадити професійну діяльність для відновлення чи підтримки здоров'я пацієнта/клієнта відповідно до законів і правил, що регулюють практику фізичної терапії як самостійної професії, а також відповідних законодавчих та нормативних актів, етичного кодексу та професійного стандарту, загальнонаціональних цінностей та традицій населення України
СК09	Здатність надавати домедичну допомогу під час виникнення невідкладних станів.

3. Очікувані результати навчання

Вивчення дисципліни «Основи охорони праці та безпеки життєдіяльності» забезпечує досягнення наступних результатів навчання.

RH08	Надавати домедичну допомогу при невідкладних станах
RH13	Проводити пацієнтоцентричну практичну діяльність за узгодженням із пацієнтом/клієнтом, його родиною/опікунами, членами мультидисциплінарної команди згідно нормативно-правових вимог та норм професійної етики
RH14	Проводити безпечну для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця професійну діяльність

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основи охорони праці

Тема 1. Охорона праці як галузь знань. Охорона праці в контексті сталого розвитку.

Охорона праці як галузь знань. Основна мета охорони праці. Роль охорони праці в забезпеченні сталого розвитку суспільства. Правові та організаційні основи охорони праці. Основні принципи охорони праці в Україні та світі. Охорона праці окремих категорій працівників. Фінансування охорони праці. Основні види документів з охорони праці для закладів освіти

Тема 2. Державне управління та контроль за охороною праці

Державне управління охороною праці. Система управління охороною праці. Служба охорони праці. Контроль і нагляд за охороною праці, його види. Права осіб, уповноважених в галузі охорони праці. Відповідальність за порушення в галузі охорони праці. Економічні аспекти охорони праці. Компетентність з охорони праці як першооснова безпеки праці. Види витрат на поліпшення стану охорони праці.

Тема 3. Виробниче середовище та його вплив на працівника

Основні форми діяльності людини та їх характеристика. Працездатність. Багаторічна, річна, місячна, добова працездатність. Динаміка працездатності. Чинники працездатності працівника. Гіпокінезія. Втома. Перевтома. Ознаки втоми і перевтоми. Гігієна праці та виробнича санітарія. Мікроклімат виробничого середовища. Параметри мікроклімату та їх вплив на організм.

Тема 4. Навчання з питань охорони праці

Основні принципи організації навчання та перевірки знань з охорони праці. Відповідальність за організацію навчання та перевірки знань з охорони праці. Навчання та перевірка знань з охорони праці у закладах освіти. Інструктажі з охорони праці. Стажування (дублювання) та допуск працівників до роботи.

Тема 5. Пожежна безпека та електробезпека

Основні норми та правила пожежної безпеки в галузі діяльності. Засоби пожежогасіння, зв'язку, пожежної автоматики і сигналізації. План евакуації. Порядок дій у разі виникнення пожежі.

Електричний струм як небезпека. Основні причини ураження електричним струмом. Вплив параметрів мікроклімату на небезпеку ураження електричним струмом. Основні причини електротравматизму в галузі майбутньої професійної діяльності. Основні правила та норми електробезпеки. Перша невідкладна допомога при ураженні електричним струмом.

Змістовий модуль 2. Безпека життєдіяльності

Тема 6. БЖД як галузь знань. Безпека задля сталого розвитку.

БЖД як галузь знань про небезпеки. Безпека задля сталого розвитку. Основні поняття та визначення – безпека, загроза, небезпека, надзвичайна ситуація, ризик. Безпека людини,

суспільства, національна безпека. Культура безпеки як елемент загальної культури, що реалізує захисну функцію людства. Методологічні основи безпеки життєдіяльності. Системний підхід у безпеці життєдіяльності. Джерела небезпек. Таксономія небезпек. Види небезпек. Наслідки небезпек.

Тема 7. Природні небезпеки

Літосферні (землетруси, вулкани, селі, лавини та ін.), гідросферні (повілля, паводки, повені та ін.), атмосферні (смерчі, урагани, грозові розряди, зливи, заметілі та ін.), космічні (ультрафіолетове, інфрачервоне випромінювання, комети, астероїди та ін.), біологічні небезпеки (небезпечні мікроорганізми, рослини, тварини, гриби): причини виникнення, наслідки, профілактика, поведінка в умовах НС.

Тенденції вияву природних небезпек за територіальними та часовими ознаками.

Тема 8. Техногенні небезпеки

Механічні небезпеки, їх походження. Енергетичні та потенційні небезпеки. Наслідки механічних небезпек. Механічні коливання (вібрація, шум, гіперзвук, інфразвук, ультразвук), іонізуючі випромінювання, електромагнітні випромінювання: джерела виникнення, вплив на організм, засоби захисту. Електричний струм та його небезпека для організму. Основні причини ураження електричним струмом. Вибухи та пожежі: основні причини виникнення, вражаючі чинники, алгоритми поведінки у разі їх виникнення. Забруднення довкілля як актуальна проблема сучасності.

Тема 9. Соціальні небезпеки

Конфлікти, їх види та механізми реалізації. Постконфліктний синдром. Війни. Зброя. Види зброї. Тероризм та його види. Найпоширеніші теракти. Поведінка заручника. Екстремальні ситуації криміногенного характеру та запобігання їм. Алкоголізм, тютюнокуріння, наркоманія. Маніпуляція свідомістю. Психологічна надійність людини та її роль у забезпеченні безпеки. Глобальні кризи людства.

Тема 10. Моніторинг та аналіз небезпек

Взаємозв'язок небезпек. Комбіновані небезпеки. Моніторинг небезпек. Аналіз небезпек. Небезпеки регіонального характеру. Найбільш актуальні небезпеки в нинішніх умовах. Аналіз небезпек за місцем проживання. Потенційно небезпечні об'єкти Рівненської області.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Основи охорони праці												
Тема 1. Охорона праці як галузь знань. Охорона праці в контексті сталого розвитку	8	2				6						

Тема 2. Виробниче середовище та його вплив	14	2	2			10						
Тема 3. Навчання з охорони праці	14	2	2			10						
Тема 4. Пожежна безпека та електробезпека	14	2	2			10						
Разом за ЗМ 1	50	8	6			36						
Змістовий модуль 2. Безпека життєдіяльності												
Тема 5. БЖД як галузь знань. Безпека задля сталого розвитку	8	2				6	-					
Тема 6. Природні небезпеки	10	2	2			6						
Тема 7. Техногенні небезпеки	10	2	2			6						
Тема 8. Соціальні небезпеки	12	2	4			6						
Разом за ЗМ 2	40	8	8			24						
Модуль 2												
ІНДЗ					10							
Усього годин	90	16	14			60						

6. Теми семінарських занять
Не передбачено

7. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Мікроклімат і його вплив на організм	2
2	Інструктажі з охорони праці та особливості їх проведення	2
3	Пожежна безпека та електробезпека	2
4	Природні небезпеки	2
5	Техногенні небезпеки	2
6	Соціальні небезпеки	2
7	Моніторинг та аналіз небезпек. Перша невідкладна допомога в умовах НС	2
Разом:		14

8. Теми лабораторних занять
Не передбачено

9. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість год
1.	Законодавчі та нормативно-правові засади охорони праці	6
2.	Професійні чинники та їх вплив на професійне здоров'я та довголіття	10
3.	Інструктажі з охорони праці та особливості їх проведення	10
4.	Основи пожежної безпеки та електробезпеки для галузі діяльності	10
5.	Безпека і сталий розвиток. Моніторинг і аналіз небезпек	6
6.	Алгоритми поведінки в разі природних небезпек	6
7.	Алгоритми поведінки в разі техногенних небезпек	6
8.	Алгоритми поведінки в разі соціальних небезпек	6
Разом:		60

10. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Тематичний проєкт (виготовлення наповнення для інформаційного стенду на працезахоронну чи безпекову тематику (розмір А1, положення вертикальне), інформаційного відео (тривалість 3-5 хв) чи презентації (12-15 слайдів) за індивідуальним вибором для працівників у галузі фізичної терапії.

Критерії оцінювання: актуальність, відповідність Санітарному регламенту, рекомендаціям фахівців, пізнавальність, доступність, естетичність.

11. Методи навчання

МН1 – словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
МН2 – практичний метод (практичні заняття);
МН3 – наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій);
МН4 – робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, реферування);
МН5 – відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
МН6 – самостійна робота (розв'язання завдань);
МН7 – індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.

12. Методи оцінювання

МО2 – усне або письмове опитування;
МО4 – тестування;
МО5 – індивідуальні та командні проєкти;
МО6 – реферативні повідомлення;
МО7 – презентації результатів виконаних завдань та досліджень;

МО8 – презентації та виступи на наукових заходах;
МО9 – захист лабораторних і практичних робіт;
М 10 – залік

13. Засоби діагностики результатів навчання

- тести;
- модульна контрольна робота;
- індивідуальний проєкт;
- груповий проєкт;
- аналітичний звіт;
- інформаційний звіт;
- презентація

Види та методи навчання і оцінювання

Код компетентності (згідно ОПП)	Назва компетентності	Код програмного результату навчання	Назва програмного результату навчання	Методи навчання	Методи оцінювання результатів навчання
ЗК03	Здатність до розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	РН13	Проводити пацієнтоцентричну практичну діяльність за узгодженням із пацієнтом/клієнтом, його родиною/опікунами, членами мультидисциплінарної команди згідно нормативно-правових вимог та норм професійної етики	МН1 МН2 МН3 МН4 МН5 МН6 МН7	МО2 МО4 МО5 МО6 МО7 МО8 МО9 МО10
ЗК09	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні				
СК03	Здатність провадити безпечну для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця професійну діяльність з фізичної терапії осіб різних професійних, соціальних, нозологічних та вікових груп	РН14	Проводити безпечну для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця професійну діяльність		
СК07	Здатність провадити професійну діяльність для відновлення чи підтримки здоров'я пацієнта/клієнта відповідно до законів і правил, що регулюють практику фізичної терапії як самостійної професії, а також відповідних законодавчих та нормативних актів, етичного кодексу та професійного стандарту, загальнонаціональних цінностей та традицій	РН08	Надавати домедичну допомогу при невідкладних станах		

	населення України				
СК 09	Здатність надавати домедичну допомогу під час виникнення невідкладних станів.	РН08	Надавати домедичну допомогу при невідкладних станах		

14. Критерії оцінювання

Суми балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетент-ності	Оцінка за національною шкалою	
					екзамен (диф. залік)	залік
90-100	A	відмінно	здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить і опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні здібності	Високий (творчий)	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	здобувач вищої освіти вільно володіє теоретичним матеріалом, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре	зараховано
74-81	C	добре	здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, загалом застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, з-поміж яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок			
64-73	D	задовільно	здобувач вищої освіти			

			відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, з-поміж яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задовільно	зараховано
60-63	E	задовільно	здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів			

15. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Поточне тестування та самостійна робота								ІНДЗ	Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	10	100
7	7	7	7	7	7	7	7		
Модульний контроль – 17				Модульний контроль – 17					

16. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення дисципліни складається:

- Робоча програма навчальної дисципліни, силабус.
- Опорний конспект лекцій.
- Матеріали для практичних занять.
- Завдання до самостійної роботи.
- Завдання для здійснення модульного і підсумкового контролю знань.
- Нормативні документи.
- Навчальні посібники.

17. Питання для підготовки до підсумкового контролю

1. Охорона праці як галузь знань, її мета та завдання. Охорона праці в контексті сталого розвитку.
2. Стан охорони праці у сучасному світі.
3. Правові засади охорони праці.
4. Основні принципи державної політики в галузі охорони праці.
5. Охорона праці жінок.
6. Охорона праці неповнолітніх.
7. Охорона праці інвалідів.
8. Основні закони в галузі охорони праці.
9. Суміжні закони в галузі охорони праці.
10. Нормативно-правові акти з охорони праці.
11. Управління охороною праці.
12. Контроль за охороною праці.
13. Відповідальність за порушення в галузі охорони праці.
14. Фінансування охорони праці.
15. Економічні аспекти охорони праці.
16. Навчання з охорони праці.
17. Інструктажі з охорони праці та їх види.
18. Нещасні випадки, що кваліфікуються як виробничі.
19. Розслідування нещасних випадків.
20. Розслідування та облік професійних захворювань.
21. Основні причини виробничого травматизму.
22. Основні методи дослідження виробничого травматизму.
23. Гігієна праці як галузь знань, її мета та завдання.
24. Основні заходи забезпечення санітарного благополуччя.
25. Мікроклімат виробничого середовища.
26. Температура як параметр мікроклімату.
27. Вологість як параметр мікроклімату.
28. Надання першої невідкладної допомоги при найпоширеніших ушкодженнях у разі травматизму.
29. Освітлення виробничих приміщень: його види.
30. Вентиляція виробничих приміщень: її види.
31. Дія електричного струму на організм.
32. Електричні травми та їх види.
33. Основні причини ураження електричним струмом.
34. Основні правила електробезпеки.
35. Надання першої невідкладної допомоги при ураженні електричним струмом.
36. Основні причини виникнення пожеж.
37. Засоби пожежогасіння.
38. Поведінка у разі пожежі.
39. Економічні аспекти охорони праці.
40. Шкідливі та небезпечні виробничі чинники.
41. Роль центральної нервової системи у професійній трудовій діяльності.
42. Характеристика основних форм трудової діяльності людини.
43. Працездатність людини та чинники, що на неї впливають.
44. Стан втоми та перевтоми: ознаки, причини та профілактика.
45. Безпека життєдіяльності як галузь знань. Безпека задля сталого розвитку.
46. Таксономія небезпек.
47. Класифікація НС за причинами походження, територіального поширення і обсягів заподіяних або очікуваних збитків.

48. Характеристика небезпечних геологічних процесів і явищ: землетрус, карст, осідання ґрунтів над гірничими виробками, зсув, обвал, ерозія ґрунту.
49. Негативний вплив на життєдіяльність людей та функціонування об'єктів економіки в умовах проявів вражаючих факторів небезпечних метеорологічних явищ: сильного вітру, урагану, смерчу, шквалу, зливи, сильної спеки, морозу, снігопаду, граду, ожеледі.
50. Небезпечні гідрологічні процеси і явища: підтоплення, затоплення повеневими або паводковими водами, талими водами та в поєднанні з підняттям ґрунтових вод, підтоплення внаслідок затору льоду, вітрові нагони
51. Пожежі у природних екосистемах (ландшафтна, лісова, степова, торф'яна пожежа). Вражаючі фактори природних пожеж, характер їхніх проявів та наслідки.
52. Біологічні небезпеки.
53. Вражаючі чинники біологічної дії.
54. Характеристика небезпечних патогенних мікроорганізмів: найпростіші, гриби, віруси, рикетсії, бактерії.
55. Пандемії, епідемії, масові отруєння людей. Загальна характеристика особливо небезпечних хвороб (холера, сибірка, чума та ін.). Коронавірус COVID-19. Інфекційні захворювання тварин і рослин.
56. Техногенні небезпеки та їх вражаючі фактори за генезисом і механізмом впливу.
57. Промислові аварії, катастрофи та їхні наслідки. Пошкодження енергосистем, інженерних і технологічних мереж.
58. Небезпечні події на транспорті та аварії на транспортних комунікаціях.
59. Вимоги до транспортування небезпечних речовин і предметів.
60. Гідродинамічні об'єкти як об'єкт потенційної небезпеки.
61. Причини виникнення гідродинамічних небезпек (аварій). Хвиля прориву та її вражаючі фактори.
62. Загальні поняття про основи теорії розвитку та припинення горіння. Етапи розвитку пожежі.
63. Небезпечні для людини фактори пожежі.
64. Вибух. Причини техногенних вибухів, що призводять до ураження людей, руйнування будівель, споруд, технічного устаткування і забруднення навколишнього середовища.
65. Основи забезпечення пожежної безпеки підприємств, установ, організацій,
66. Джерела радіації та одиниці її вимірювання.
67. Ознаки радіаційного ураження.
68. Режими захисту населення. Захист приміщень від проникнення радіоактивних речовин.
69. Глобальні проблеми людства: глобальна біосферна криза, екологічна криза, ресурсна криза, мирне співіснування, припинення гонки озброєння та відвернення ядерної війни, охорона навколишнього природного середовища, паливно-енергетична, сировинна, продовольча, демографічна, інформаційна, ліквідація небезпечних хвороб.
70. Соціально-політичні конфлікти з використанням звичайної зброї та засобів масового ураження.
71. Види тероризму, його первинні, вторинні та каскадні вражаючі фактори; збройні напади, захоплення й утримання об'єктів державного значення; встановлення вибухового пристрою у багатолюдному місці, установі (організації, підприємстві), викрадання зброї та небезпечних речовин з об'єктів їхнього зберігання, використання, переробляння або під час транспортування.
72. Сучасні інформаційні технології та безпека життєдіяльності людини. Особливості впливу інформаційного чинника на здоров'я людини та безпеку суспільства.
73. Соціальні фактори, що впливають на життя та здоров'я людини.
74. Корупція і криміналізація суспільства.
75. Маніпуляція свідомістю та її види.
76. Шкідливі звички, соціальні хвороби та їхня профілактика.
77. Алкоголізм.

78. Наркоманія.
79. Види злочинних посягань на людину.
80. Натовп, його види, психологія натовпу, поведінка в натовпі.
81. Психологічна надійність людини та її роль у забезпеченні безпеки.
82. Перша невідкладна допомога та способи її надання.
83. Глобальні кризи людства.
84. Загальні правила збору, зберігання та приготування грибів з точки зору безпеки життєдіяльності
85. Сучасні види посуду та їх безпека для організму.
86. Роль органічних технологій у підвищенні безпеки життєдіяльності.
87. Фосфатовмісні засоби як актуальна проблема сучасності.
88. Комп'ютерна наркоманія та синдром цифрового недоумства як сучасні небезпеки.
89. Інформаційна зброя.
90. Інтернет-шахрайство як сучасна небезпека.

18. Рекомендована література

Основна

1. Безпека життєдіяльності: підручник / авт. кол. О. Запорожець, В. Заплатинський, Б. Халмурадов, В. Применко, В. Михайлюк, Т. Коніцула. Київ: Центр учбової літератури, 2024. 448 с.
2. Безпека життєдіяльності та охорона праці: підручник / авт. кол. В. В. Сокурєнко, О. М. Бандурка, С. М. Бортник та ін.; за заг. ред. В. В. Сокурєнка. Харків: ХНУВС, 2021. 308 с.
3. Глінчук Ю. О. Безпека життєдіяльності з основами охорони праці. Курс лекцій: [навч.-метод. посіб.]. Рівне: РДГУ, 2023. 92 с.
4. Глінчук Ю. О. Основи виживання під час війни: [навч.-метод. посіб.]. Рівне: РДГУ, 2023. 16 с.
5. Запорожець О. І., Протоєрейський О. С., Франчук Г. М., Боровик І. М. Основи охорони праці: підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2021. 264 с.
6. Івах Р. М., Бедрій Я. І., Білінський Б. О., Козяр М. М. Основи охорони праці: [4-те вид.]. Київ: Кондор, 2025. 464 с.
7. Хмельовський В. С., Марчишина Є. І., Білько Т. О., Мотрич М. М., Скібчик В. І. Охорона праці: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2021. 594 с.

Допоміжна

1. Габбард Д. Перша невідкладна допомога своїми руками. Що робити, якщо швидка не поспішає. Харків: КСД. 2022. 336 с.
2. Довгань Н. О., Поліщук С. А. Надання першої психологічної допомоги в надзвичайних ситуаціях: методичні рекомендації / за ред. В. М. Духневича. Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2022. 145 с.
3. Екологічна безпека і контроль: навч. посіб. / за ред. С. В. Станкевич, Л. В. Головань, М. Ю. Станкевич; Харків. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. Харків: Видавництво Іванченка І.С., 2022. 133 с.
- Кравченко Л. В., Сусло Л. В. Охорона праці в галузі: навч. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини. Умань: Візаві, 2020. 188 с.
4. Сукач Ю. Г., Сукач Р. Ю., Ткачук Р. Л., Синельников О. Д. Навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях: практичний посібник. Львів: Видавництво «Растр-7», 2021. 260 с.
5. Третьяков О. В., Халмурадов Б. Т., Зозуля Л. А., Зозуля С. В. Основи охорони праці: навч. посіб для самої роботи студ. Київ: Центр навчальної літератури, 2025. 488 с.
6. Халмурадов Б. Д., Третьяков О. В., Доронін Є. В., Зозуля С. В. Основи пожежної безпеки. Підручник. Київ: ЦУЛ. 2024. 356 с.
7. Шелех Ю. Л. Професійна та цивільна безпека. Київ: Новий світ–2000, 2025. 227 с.

8. Халмурадов Б.Д., Третьяков О.В., Доронін Є.В., Зозуля С.В. Основи пожежної безпеки. Підручник. Київ: ЦУЛ. 2024. 356 с.
9. Bereziak K., Diachenko I., Hlinchuk Yu., Kalinina T., Tereshchenko O. The Influence of Hardiness on the Effectiveness of Students' Adaptation During the HostilitiesLa Influencia de la Dureza en la Eficacia de la Adaptación de los Estudiantes Durante las Hostilidades. *Journal for Educators, Teachers and Trainers*. 2022. Vol. 13 (5). P. 272–282. Web of Science.
10. Hlinchuk Y., Piatakova H. The impact of studying the life safety with the basics of labor protection course on the hardiness of future teachers. *Eduweb. Revista de Tecnología de Información y Comunicación en Educación*. 2023. Vol. 17. N 4. Octubre-diciembre P. 183–196. Web of Science.

19. Інформаційні (інтернет) ресурси

- Освітньо-професійна програма першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 17 Терапія та реабілітація. Рівне: РДГУ, 2025. URL: https://www.rshu.edu.ua/images/osvitni_programi/2025/op_2025_bak_i7_01_ft.pdf
2. <https://dsp.gov.ua/> - Державна служба України з питань праці
3. <http://www.menr.gov.ua/> Міністерство екології та природних ресурсів України
4. <http://www.mns.gov.ua/> Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи
5. <http://www.rainbow.gov.ua/> Рада національної безпеки і оборони України
6. <http://www.nau.ua> – Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».
7. <https://moz.gov.ua/> – Міністерство охорони здоров'я
8. <https://www.who.int/ukraine/uk/publications/9789241516822> – World Health Organization (WHO).
9. <https://www.ilo.org/> – International Labor Organization.